

Srečni ljudje.

6. Prvi samotarci in menihi.

Qim popolnejši je kdo, tem bolj je lahko vesel in srečen. Zato nam sporoča zgodovina, da so zlasti sveti redovniki uživali v tihi samoti toliko srčno zadovoljnost in srečo, kakor si je posvetnjaki niti misliti in predstavljati ne morejo.

To se nam sporoča že o prvih samotarcih, ko se še ni bilo razvilo pravo redovniško življenje. Rufin n. pr. piše o njih: »Bili so vedno veseli in tako polni duhovne radosti, kakršno sicer občuti le malo ljudi na zemlji. Nobeden izmed njih ni bil žalosten, in če se je kdaj kateri kazal kaj žalostnega, ga je takoj vprašal sveti opat Apolonij, zakaj da ni vesel. Ta opat je večkrat rekel menihom, da človek, ki ima svoje zveličanje v Bogu in svoje upanje v nebesih, ne sme biti žalosten. Pagani imajo vzrok žalovati, Judje jokati in vzdihovati in grešniki tugovati; pravični nasprotno pa naj se veselé in radujejo. Sv. Apolonij sam je razodeval veselost v toliki meri, da so ga tujci spoznali na njegovem jasnem in radostnem obličju.

Sv. Anton puščavnik se je trudil na ta način doseči višek svetosti, da je posnemal druge puščavnike, vsakega v oni čednosti, v kateri se je posebno odlikoval. Tako je dosegel svetost vseh. In cerkveni učenik, sv. Atanazij, ki je popisal njegovo življenje, ga še posebno hvali radi tega, ker je bil izredno vesel in dobre volje, tako da so ga tujci, ki so prihajali, spoznali izmed vseh drugih menihov, zakaj lesketajoča se jasnost njegovega obličja ga je izdala, da ga ni bilo mogoče zamenjati. — Sv. Pahomij, ki je pozidal prvi samostan na svetu za skupno bivanje redovnikov, je sicer živel silno ostro in izpokorno, pa je bil vedno jasnega in veselega lica. — O nekem puščavniku beremo, da je še potlej, ko so mislili bratje, da je že mrtev, še enkrat usta odprl in se še trikrat prav veselo zasmeljal v sladki zavesti, da je lepo dovršil svojo nalogo na zemlji.

7. Sokrat.

Tudi zgodovina paganskih narodov nam priča, da so bili najsrečnejši oni, kateri so se najbolj trudili za pametno življenje. Imenovali so se modrijani ali filozofi. Niso imeli še takega spoznanja in takih pomočkov, kakor jih imamo mi katoliški kristjani; delali so, kakor jim je kazala luč razuma in kar jim je velel glas vesti. Pa pokazali so nam, koliko sreče si že lahko človek pridobi, ako tako živi, kakor ga uči že človeška narava.

Eden najimenitnejših paganskih modrijanov je bil Sokrat. Učil je z zgledom in besedo zlasti mlade ljudi, kako naj živé, če hočejo biti dobri in srečni.

Že v svoji vojaški dobi se je izkazal vrlega moža. Bil je hraber in pogumen ter je stanovitno in lahko prenašal vse nadloge in težave. Bil je potrpežljiv, zmeren in tako utrjenega života, da je poleti in pozimi nosil isto obleko. Ko so se njegovi tovariši ob hudem mrazu zavijali v plašče ter si niso upali iz šotor, je Sokrat v svoji navadni obleki bos hodil po ledu. Mehkužni in razvajeni meščani se mu niso mogli načuditi.

Navedem naj le nekoliko njegovih modrih nauk in navodil.

Sokrat je učil: Bog ničesar ne potrebuje; a kdor med ljudmi najmanj potrebuje, je Bogu najbolj podoben. Nekega dne mu je tožil imeniten meščan, kako da se v Atenah drago živi ter mu začel naštevati, po čem je škrlat, po čem dobro vino in druge dragocene stvari. Sokrat ga pelje v razne prodajalne in poprašuje, po čem je moka in druga navadna živila; a vse je bilo poceni. Zdaj gre z njim k prodajalcu obleke in vpraša, po čem je sukno; in tudi to ni bilo drago. »Vidiš,« reče Sokrat, »da se tudi v Atenah lahko živi prav dober kup.«

Neki drug Atenčan, ki je ravno peš prišel z dežele, je tožil Sokratu, kako da je strašno truden od pota. Modrijan ga nato vpraša: »Ali te je sužnjik dohajal?« — »Dohajal!« — »Ali je kaj nosil?« — »Nosil je težko culico.« — »No, je pač tudi zelo tru-

den?« — »O ne, prav nič; poslal sem ga takoj z nekim naročilom iz mesta.« — »Vidiš,« reče Sokrat, »ti si bogat in svoboden, ali slab in razvajen; tvoj hlapec je sužen siromak, pa je tudi zdrav in močan. Kaj misliš, kateri izmed vaju je srečnejši?«

Dasi je Sokrat živel jako preprosto, je bil vendar vedno vesel in dobre volje. Nobena reč ga ni mogla vznemiriti. Nekega dne mu je dal hudoben in togoten človek zaušnico. Sokrata to ni kar nič razjezilo, marveč nasmejale se je ter rekel: »Pač bi bilo dobro, ko bi mogel človek naprej vedeti, kdaj mu je treba nositi čelado.«

Ko so mu pravili, da ga je nekdo grdo obrekoval, je rekel mirno: »Naj me le tepe, kadar me ni zraven!« — Ob drugi priložnosti je Sokrat prav vljudno pozdravil odličnega meščana, ki mu pa ni odzdravil, marveč kar oholo šel dalje svojo pot. Mladi Sokratovi prijatelji so bili zelo nejevoljni radi tega, on pa jih zavrne: »Se vendar ne boste jezili, če srečam človeka, ki je grši nego jaz. Zakaj se torej togotite, da le-ta ni tako vljuden kakor jaz?«

Največ pa je moral ta modrijan potrpeti doma; zakaj njegova žena Ksantipa je bila jako čmerna in togotna ženska. Nekega dne je bila zopet jako huda ter je prav pošteno ozmerjala svojega moža. Sokrat je mirno poslušal nekaj časa; ko mu je bilo nazadnje le preveč, vstane ter gre z doma. To je pa hudo ženo še bolj razkačilo. V jezi zgrabi vrč vode, leti k oknu in polije potrpežljivega soproga. Le-ta se dobrovoljno nasmehne ter reče: »No, seveda, tako grmenje nikoli ne mine brez plohe.«

Vprašali so ga, kako bi si človek mogel vedno ohraniti dobro ime; odgovori jim: »Če je človek tudi res tak, kakršen bi bil rad.«

Ko so se vpričo Sokrata pogovarjali o sreči in je nekdo rekel, da je pač srečen tisti, ki ima vsega, kar si poželi, ga je zavrnil modrijan: »Mnogo srečnejši je tisti, ki ne želi ničesar.«

Kot najboljši pripomoček je onim, ki si hočejo pridobiti čednost in srečo, Sokrat priporočal: naj si vsakdo prizadeva spoznati samega sebe!

8. Nikar se ne smili sam sebi!

Preprost pastir Janez je pripovedoval to-le:

»Ne vem že, kdo mi je rekel nekega dne: Janez, kajne, ti si pravi revež? — To je res. — Ko bi obolel, bi bil brez pomoči s svojo ženo in z otroki. — To je res. — In čutil sem se nemirnega ves dan.

Zvečer ob angelovem češčenju sem začel pametneje misliti in sem rekel samsebi: Janez, glej, že nad trideset let si na svetu; nikoli nisi imel nič in vendar si živel; vsak dan si imel svojo hrano, vsako noč svoj počitek. Kar zadeva trpljenje, ti ga Gospod ni nikoli poslal več kot tvojo mero; kar zadeva pripomočke, ti za potrebo ni nikoli manjkalo... Kdo ti je dal vse to? — Bog!

Janez, nikar ne bodi več nehvaležen in odganjaj nemir; kaj bi te pač moglo premotiti, da bi mislil: kadar boš star in boš imel več potreb, se ti bo zaprla roka, iz katere si toliko prejel?

Opravil sem svojo molitev, in bilo je končano za vselej!«

Paillettes d'or.

Pesem veselega dečka.

Vedno bom vesel,
pesmice bom pel,
prav do skrajnih dni —
to srce veli.
In slovenski dom
ljubil bom.

Dokler sem še mlad,
pevam pesmi rad;
če sem siromak,
pa sem poštenjak:
čiste so želje
in srcé.

Ko bo smrt prišla,
neha pesmica!
V grobu bo moj dom,
tam počival bom,
sladko, mirno spal —
k petju vstal!

Franjo Lovšin.

